

ધોરણ : 10 ગુજરાતી

પાઠ : 20

વિરલ વિભૂતિ

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : 1 નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખરા (✓) ની નિશાની કરો.

(1) મહાત્મા ગાંધીજીના આધ્યાત્મિક માર્ગદર્શક કોણ હતા ?

(ક) શ્રીમદ રાજચંદ્ર

(ખ) વિનોબા ભાવે

(ગ) લોકમાન્ય ટીળક

(ઘ) ગોપાલકૃષ્ણ ગોખલે

(2) મનુષ્યદેહ શાના જેવો છે ?

(ક) છાશ

(ખ) દૂધ

(ગ) ઘી

(ઘ) દહીં

(૩) શ્રીમદ રાજચંદ્ર લખેલા તત્ત્વજ્ઞાનની ભરપૂર ચિંતનગ્રંથ કયો છે ?

(ક) પુષ્પમાળા

(ખ) મોક્ષમાળા

(ગ) ભાવમાળા

(ઘ) રાજમાળા

પ્રશ્ન : 2 નીચેના પ્રશ્નોનોનાં એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર આપો.

(1) શતાવધાની શક્તિ એટલે શું ?

➤ એક સાથે સૌ વસ્તુઓ, ભૂલ વિના, ક્રમમાં યાદ રાખવાની શક્તિ એટલે શતાવધાની શક્તિ.

(2) મનુષ્ય આત્મા શાના જેવો છે ?

➤ મૂલ્યવાન મનુષ્ય – આત્મા જેવો છે.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેના પ્રશ્નનો બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર આપો.

(1) શ્રીમદ રાજચંદ્રની સ્મરણશક્તિ અસાધારણ હતી એમ શા પરથી કહેશો ?

➤ સામાન્ય વિદ્યાર્થીને સાત ચોપડીનું શિક્ષણ પૂરું કરતા સાત વર્ષ લાગે છે. એ તેમણે માત્ર બે જ વર્ષમાં પૂરું કરી નાખ્યું હતું.

શ્રીમદ રાજચંદ્રની બુધ્ધિ સતેજ હોવાને કારણે તેઓ જે વાંચતા,
ભણતા તે બધું તેમને આપોઆપ યાદ રહી જતું. આમ, કહી શકાય
કે શ્રીમદ રાજચંદ્રની સ્મરણ શક્તિ અસાધારણ હતી.

(2) શ્રીમદ રાજચંદ્રની જીવદયા અને કરુણા ક્યાં પ્રસંગમાંથી પ્રગટ થાય છે ?

- તેમનામાં જીવદયા અને કરુણા હતા એ આ પ્રસંગમાંથી પ્રગટ થાય છે. શાક સુધારવા જતાં તેમણે લીલી શાકભાજીમાં રહેતા જીવો જોયા. નાના હતા ત્યારે દેવમાએ તેમને શાક સમારવા આપ્યું. આ જોઈ તેમની આંખો ભરાઈ આવી.

(3) ક્યાં પ્રસંગથી ગાંધીજી આશ્ચર્યચકિત થઈ ગયા ?

- શ્રીમદ સહજ રીતે એક પછી એક બધા શબ્દો ગાંધીજીએ જે ક્રમમાં લખ્યા હતા તે ક્રમમાં કહી સંભળાવ્યા ! ત્યારે ગાંધીજી એમની શતાવધાની શક્તિથી આશ્ચર્યચકિત થઈ ગયા. ગાંધીજીએ તેમનું પારખું કરવા માટે જુદી જુદી ભાષાના કેટલાક શબ્દો લખ્યા અને એ

શબ્દો તેમને શ્રીમદને વાંચી સાંભળ્યા. શ્રીમદના કાકાજી સસરા
ડો.મહેતાએ ગાંધીજીને શ્રીમદનો જ્ઞાની અને શતાવધાની તરીકે
પરિચય કરાવ્યો હતો.

(4) ગાંધીજીનો શ્રીમદ સાથેનો આધ્યાત્મિક સંબંધ સમજાવો. ?

- ગાંધીજીએ શ્રીમદજીના ‘શ્રી આત્મસિધ્ધી શાસ્ત્ર’ નું અંગ્રેજીમાં ભાષાંતર પણ કર્યું હતું. શ્રીમદત્રિખિત કાવ્ય અપૂર્વ અવસર એવો ક્યારે આવશે ? ‘આશ્રમ ભજનાવલી’ માં સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. ગાંધીજીએ આધ્યાત્મ અને ધર્મ સંબંધી કોઈ મુંજવણ હોય તો

તેઓ તેમની પાસે રજૂ કરતા, તેમને પ્રશ્નનો પણ પૂછતાં. આ
દ્રષ્ટિએ જોતાં એક કહી શકાય કે ગાંધીજીનો શ્રીમદજી સાથેનો
આધ્યાત્મિક સંબંધ ઊંડો તો હતો જ પણ બંને એકબીજાને સાથે
અંતરંગથી જોડાયેલા હતા. ગાંધીજી રાજચંદ્રજી પાસેથી સમાધાન
અને માર્ગદર્શન પણ પ્રાપ્ત થયું. તેમની પ્રેરણાથી ગાંધીજી

અહિંસા બ્રમ્હચર્ય, અભય વગેરે જેવા ગુણોનો વિકાસ થયો હતો.

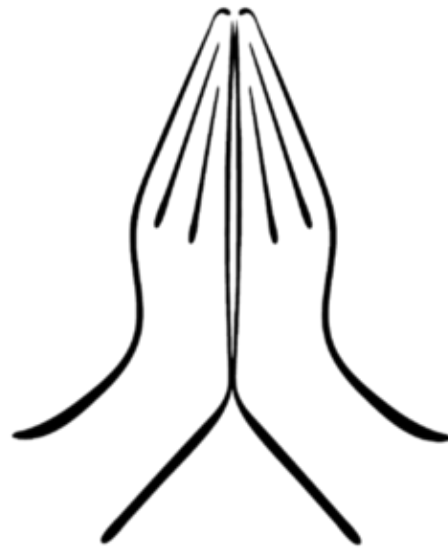
શ્રીમદની સ્મરણ શક્તિ, બહોળું શાસ્ત્રજ્ઞાન અને શુદ્ધ ચરિત્રથી

ગાંધીજી એવા પ્રભાવિત થયા કે તેમના અનુરાગી બની ગયા.

આથી ગાંધીજીને શ્રીમદ રાજચંદ્રનો આધ્યાત્મિક સાથેનો સંબંધ

બહુ ઊંડો હતો.

Thanks

For watching